

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 75 — Субота, 6 јун 1953

МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

МИХАЈЛО XIII

ВЕК ЈЕ БИО МРАК КАДА СУ КОЧИЈЕ УШЛЕ У МЕДИОКУ, ПРЕСТОНИЦУ МЕДИОКЕ

ЧУЈТЕ, МИКИ, СЕДИТЕ НА ПОД!... БОЉЕ ЈЕ ДА ВАМ НИКО НЕ ВИДИ!

НЕКЕТЕ ДУГО ТАКО СЕДЕТИ! МОЈА КУЋА ЈЕ ВЕК БЛИЗУ!

ТУ СМО! ЗВОНИТЕ ДА НАМ ОТВОРЕ КАПИЈУ!

ДОБРО ДОШЛИ У МОЈ ДОМ, ВЕЛИЧАЊСТВО!

ЧИМ ЈЕ КРАЈУ МИХАЈЛО САЗНАО ДА ЈЕ ПРОФ ЈЕДИОКА СТИРАО У МЕДИОКУ ПОЗВАО ГА ЈЕ К СЕБИ

ШТА ЈЕ? ЈЕСТЕ ЛИ ШТО СПЕЧАЛИЛИ? ДОСАДИЛО МИ ЈЕ ДА ЧЕ-КАМ? ВЕЛИЧАЊСТВО, ЛОШЕ СМО ПРОШЛИ!

ТО МЕ СЕ НЕ ТИЧЕ!... ИНТЕРЕСУЈЕ МЕ САМО КОЛИКО СТЕ ДОНЕЛИ!

НИШТА!... ВЕЛИЧАЊСТВО!

ОТКАЗАКУ ЗАБАВЕ КОЈЕ САМ ЗАКАЗАО ЗА ИДУЋУ НЕДЕЉУ! НА ШТА ВАМ ЈА ЛИЧИМ?

КРАЈУ МИХАЈЛО ЈЕ БЕСАН И ОЧАЈАН ШТО МУ ПРОФ ЈЕДИОКА НИЈЕ ДОНЕО НОВАЦ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

АЛИ, ВЕЛИЧАЊСТВО, ОМОГУЋИТЕ ВАМ НЕШТО БОЉЕ ОД НОВЦА!

НОВАЦ, АКО ВАМ ЈЕ ЖИВОТ МИО!

ШТА? ТРИ МЕСЕЦА ПО ИНОСТРАНСТВУ И НИ ПРЕБИСТВУ И НИ ПАРЕ МИ НИСТЕ ДОНЕЛИ! ЗЛО БИТЕ ПРОКИ!

КАКВА ЈЕ ТО ГЛУПОСТ?... НЕ РАЗУМЕМ ВАС!

ОБЈАСНИТЕ МИ ШТА СТЕ ТО СМИСЛИЛИ?

НЕ ПОСТОЈИ НИШТА БОЉЕ ОД НОВЦА! ШТА БИ ДРУГО МОГЛО БИТИ?

ЈЕДАН ПЛАН!

ПЛАН КОЈИ ЋЕ ОМОГУЋИТИ ВАШЕМ ВЕЛИЧАЊСТВУ ДА СЕ ДО МИЛЕ БОЉЕ ПРОЦАРАШИЈА ПО ИНОСТРАНСТВУ — А ДА НИКО И НЕ ПРИМЕТИ ДА НИСТЕ У МЕДИОЦИ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ:
СУВЕРЕТ

(11)

Постепено, као плама која не задрживо расте, преплављива га је сазнање да су сигурност и срећа Лиете Линколин неразлучиво везани за његову срећу. Закупљен тим мислима, очекивао је зору, надајући се да је врач говорио истину кад је казао да ће се свечаност жртвовања одржати не те, већ идуће ноћи.

Читав дан радио је с грозничавом енергијом, тако да је био готово потпуно исцрпљен. Обишао је многе бродове, тражећи и скупљајући све оне ситнице које ће му бити потребне за остварење његовог плана. Тетурајући се од умора, вратио се на брод и стао да везује и лепи неку чудну нараву од жица, прекидача и завртња.

У кабини у којој је провео ноћ нашао је сасвим неочекивано једну кутију са стварицама које су у њему пробудиле зрачак наде. — Са овим, — мрмљао је, — они ће... — Тврдоглаво се бацно на посао. Сунце је пржило и потоци зноја сливали су му се низ лице и тело...

XI

Лиета Линколин, не више одевена у свој беспрекорни црни костим, дежала је на поду једне мале, смрдљиве кабине подишуте на палуби једног великог теретног брода. Груба козја кострет у коју је била завијена грела јој је кожу, а одвратан, неподношљив животински задах који је избијао из кострети гушио јој је дах. Већ хиљадити пут у току тог ужасног дана погледала је према прозору и вратима кабине. И сваки пут би задрхтала од гнушања и страха, јер би увек угледала одвратно лице стражара, који је држао секиру са сјајним, оштрим сечивом.

Несрећна девојка знала је француски, тако да је, по речима које су допрле до ње, могла да сазна каква јој се судбина спрема.

Док су је овамо вукли, приметила је велике четвртасте каменове, црне од ватре и дима, који су били сложени у облику платформе дуге четири, а широке три метра. Платформа се налазила на предњој палуби теретњака. Била је онда толико очајна да није ни помислила че-

му она служи. Али сад, кад је из свог затвора приметила младе, црне људе како доносе и слажу по њој тешка бремена дрва, схватила је да је та платформа уствари жртвеник. Покушавала је да у себи угуши сваку наду на спасење, али сам напор да то постигне био је право мучење. С места на коме је лежала могла је да види наоружане стражаре, око којих се врзало мноштво деце и жена. Већина становника ове црначке насебене живела је, очигледно, на великом теретњаку и оближњим бродовима.

Уколико се приближавала ноћ, расли су ужурбаност и комешање на палуби. Башњиви поглед кроз прозор, Лиета је видела да се камена платформа већ претворила у олтар за жртвовање. На њеном врху налазио се велики кухињски сто, чије су масивне ноге биле црне од прљавштине. Гомила наге деце, отечених трбуха, која су се уз продорну вриску гурала, стругала је таблу од стола.

Кад се спустио сумрак, допр је у Лиетин затвор горак, опор и љут дим.

— И то се догађа у XX веку — прошапутала је она с неверицом. — Не, то није могуће. Па још колико прекјуче била сам у Минамију, а јуче са Хиу Стратерсом. — Била је изненађена кад је осетила да би дала много да може још једном видети његово пријатно лице, косу боје бронзе и јасне, сиве очи пре него што је ови дивљаци подвргну свом ужасном обреду.

Као удар судбине одјекнуо је први потмуо удар добоша. Лиета је задрхтала. У том звуку било је нечег језивог, нечег што је наговештавало још страшнију смрт од оне коју је она очекивала. Ударици су постајали сви јачи и дагани ритам прешао је постепено у непрекидно заглашно тутњање.

Лиета је, и не желећи то, поново дигла главу. Врата и прозор били су начичкани мноштвом црних, сјајних лица, чије су је очи нетрпељиво гледале.

Напољу, дуж ватром осветљене палубе, из хиљаду грла дизала се нека дивља, варварска песма, пражена ударима там-тама. Лиета је зауставила дах кад је песма престала и кад јој до ушњу допре неки други звук, који је потсећао на неуједначено ударање дланом о длан. Погледала је кроз отворена врата и угледала призор каква људски ум не може ни да замисли.

Три огромне, готово наге прилике, ишаране белим пругама, лудачки су се вртеле у кругу, дупале ногама, махито дизале руке и махале неким великим звечкама.

Кад су та тројица, закрвављених очију и у чудним, лудачким скоковима пошла према њој, Лиета је задрхтала и инстинктивно се повукла у најдањи угао затвора. За тренутак затворила је очи да не

види кад ће јој се приближити. Јер, и поред помирености са судбином, њено тело бунило се против тога да постане играчка у рукама те узбуђене гомиле из које је избијао ужасан задах.

Ипак, видела је да се ватра појачала и при тој светлости могла је да прати игру врача-чаробњака. Сва тројица имала су на главни густе чупаве гриве, из којих су избијали криви рогови. На томе се и завршавала подударност њихових костима, јер је свако од тих ишараних тела било друкчије украшено различитим предметима: кутијама од конзерви, перјем, прстењима и штипаљкама за завесе.

Покушавајући да сачува присебност, Лиета је послушнички гледала. Али, кад су најзад упали у њену кабину, она се срушила на под. Хи-тро су јој прискочили, шчепали је за руке и рамена и понели.

Док се густо збијена маса повлачила пред врачима, Лиети се дала прилика да мало боље загледа камену платформу. На њој је горела велика ватра од грубо исечених греда, којих је на бродовима било у изобиљу. Поред ватре налазио се сто који је већ раније

знала једну од својих скупочених вечерњих хаљина.

Један покрет оне треће особе привукао је Лиетину пажњу. Она је пошла према девојци, тако да је могла добро да је види. Као и друге две, била је одевена у широку спаваћницу, али због беле боје којом је било намазано њено лице тешко се могло рећи да ли је то била жена или мушкарац. С продорним криком скочила је та чудна прилика према Лиети и, пре него што је она могла да схвати шта се дешава, размакла је на њеном врату козју кожу у коју је била одевена и направила на девојчином грлу мали зарез, тачно толики да из њега пробије једна једина кап крви, која се упалјиво истиснула на белој кожи.

Иако ошамућена и на ивици несвесности, Лиета је осетила како је у триумфалном походу вуку око олтара и како јој оштро камење пара кожу на ногама. Осетила је и кад су је дигли на сто за жртвовање. Но, и поред тога, чинило јој се да је све то само сан, а не језива стварност. Онесвестила се тек кад су је врач чврсто зграбили.

била приметила, а мало даље стајале су три чудне, непомичне фигуре одевене у бело.

Да тренутак није био тако ужасан, Лиета је осећала да би се могла насмејати због чудног и смешног изгледа тог трија који је био поред стола. У средини је стајала једна огромна, дебела црничина, одевена у прљавобелу, широку спаваћницу. На глави, вунастој коси имала је сјајан цилиндар, улубљен на једној страни. Око дебелог, црног врата висео је тежак, златан ланац, на чијем се крају вихао дуг нож са сечивом оштрим с обе стране. Лево од ње била је нека чудна прилика која се клатила напред и назад, дувајући с времена на време у дугу, сребрну флауту. На глави те свештенице налазио се јаснозелени турбан, у коме је Лиета препо-

начла да пева неку песму, док је она у зеленом турбану извукла однекуд некакав велики бакарни суд и наднела се над онесвешћеном девојку. Једну руку уронила је у Лиетину златну косу, а другом подигла нож са сјајним сечивом, очевидно очекујући знак од главне свештенице. У истом тренутку умукли су добоши и завладала је потпуна тишина, у којој се чуло само неко удаљено зујање, слично зујању пчела. Дрхтајући од нестрпљења, гомила је узбуђено чекала. Пошто се ништа није догађало, све су се очи изненађено управиле на главну свештеницу. Она је стајала непомично, зурећи у мрак, као да је парализована. Удаљено зујање постајало је све јаче, док се није претворило у страховиту буку у којој се губила

дупа добоша. Гомила је тада погледала у оном правцу у коме је гледала свештеница. Чак су и врач дигли главе. Горе, као окачена о небески свод, блистала су два огромна жута ока, која су личила на два месеца.

Очи су долазиле све ближе и ближе, непрестано уперене на велики брод. Изненада, испод летећег чудовишта сукнуо је јак, као крв првен пламен, који је осветлио целу околину. Чудовиште се нагло спустило. Пригушени узвици страха претворили су се у продорне крике кад је ваздушно страшило почело да сипа огњене млазеве и да баца црвене и зелене ватрене кугле. Гомила је почела да бежи. Једино су врач, који су и даље држали онесвешћену жртву, оклевали. Али, кад су се велике очи приближиле на око стотину метара, а ватрени водопад готово стао да пада по њима, крикнули су престрашено, пусти-ли девојку и потрчали за осталима.

XII

Мора се признати да су врач и пак били храбри. Трчали су спорије од осталих и нису се удаљили тако далеко. Мада су се и они уплашили од великих, сјајних очију, чим су видели контуре летећег чудовишта схватили су да је то машина оног проклетог белог човека. Чак и да је код њих било неке сумње, Стратерс је знао да се она изгубила кад су га угледали како излази из кабине и пење се на крило хидроавиона, на чијим су крајевима били причвршћени јаки рефлектори. Пилот је чуо њихове узбуђене и претеће гласове којима су позивали људе да се врате, јер ће им иначе али духовни отети белу козу без рогова. Врач су храбро зграбили своје секире и потрчали према великом броду на коме је био жртвеник. У првом тренутку Стратерс их није ни приметио, јер је сва његова пажња била прикована за витку, белу фигуру која је млтаво лежала на столу.

— Забога, — помислио је, — зар је могуће да су је убили? — Јер, при треперавој светлости, час јачој час слабијој, он није могао ништа да распозна. Кад јој је прискочно и видео да је неозлеђена, узбуђено је зграбио у наручје. На несрећу, баш у том тренутку ватра се распламсала и осветлила читаву околину. Са свих страна стале су да искачу из мрака црне прилике које су трчале према њему, а испред свих била су три врач, чији су се рогови и украси блистали у сјају разбуктале ватре.

— Наставиће се —

БЕРМУДСКА ОСТРВА

По бескрајним океанским дучинама расејана су многобројна острва, али ниједна данас нису толико у средишту пажње светске јавности као Бермудска, на којима треба да се одржи конференција претставника великих сила.

— Њих има толико колико је дана у години, — каже један путописац који их је посетио. И није много погрешно, јер има свега 360 острва.

Бермудска Острва открио је 1502 године шпански морепловац Хуан Бермудес, по коме су она и добила име. Од 1612 ова острва припадају Енглезима. Сад њима управљају гувернер и извршно веће од седам чланова.

Уствари, Бермудска Острва су архипелаг, са површином од око 50 квадратних километара. У близини се налазе велике наслагае изванредно лепих корала. Корални спрдовни могу бити дуги и до 2.000 киломе-

тара. Приближавајући се овим острвима, путник прво угледа нејасне обриси копна, а затим се из магле укаже силуета куле светиње која се налази на острву Сен Девид. Већина ових острва утонула је у бујно зеленило шума, из којих провирују беле кунице. Између тих многобројних острва, већих и мањих, налази се мноштво пролаза, канала и залива, веома погодних да се у њима еклоне и уковте бродови кад им запрете страховите олује у том делу Атлантике. Острва су богата пећинама, украшеним естактитима и сталагмитима. Вода за пиће скупља се у чатрјама, јер нигде нема ни потока ни реке.

По мишљењу стручњака, Бермудска Острва настала су распадањем једног великог вулканског острва, чије се под ноже налази на дубини од 4000 метара. Од обала Северне Америке удаљена су близу хиљаду километара. И овде је

као и у другим деловима света, људска машта створила многе легенде. По једној од њих, та острва нису, као друга, мирна, већ стално плове површином мора и немају никакве везе са морским дном. Ту је Земљина кора тако танка да не би требало уложити много труда да се пробије и да одмах покуља вода. Прича се да је неки морнар једном био затворен у тамницу због тога што је правно неред. Тада је он почео да прети да ће, ако га одмах не пусте на слободу, пробити под тамнице и на тај начин потопити и себе и тамничаре. Разуме се, све су то само голе приче.

Клима на Бермудским Острвима веома је блага. Температура никад не спадне испод 7 степени Целзијусових, а лети се погне и изнад 30 степени. Американци радо овде проводе зиму. При крају лета завладају велике оморне и страховите буре, а нису ретки ни

оркани. Чести су и земљотреси. Становништво се углавном бави земљорадњом и риболовом, а велике користи има и од туризма. Ту расте разноврсно цвеће, а од површа су најпознатији кромпир и парадајз, који се у великим количинама извозе за Сједињене Америчке Државе. Због овако благе климе, на Бермудима расту палме, кокоси, олеандри поморанџе итд.

На Бермудским Острвима налазе се поморска и ваздухопловна упоришта. Највеће острво је Мејнленд или Бермуди (у ужем смислу), са главним градом Хамилтоном, који има око 3000 становника. Иза овога острва по величини долазе: Сент Џорџ, које заузима простор од три квадратна километра, и Сен Девид, са површином од два квадратна километра. Та острва везана су с Мејнлендом једним насипом. Западно од Мејнленда налази се острво Ирленд, које заузима површину од свега пола квадратног километра. На њему се налази утврђена тамница, која доминира улазом у залив Велики Сунд. Насељено је двадесетак острва и на њима живи око 33.000 становни-

још више оживи. Кеј је сталоно пузи разноврсне робе, а дуж њега делујују се многи моторни бродови. За време прохибиције у Америци, на Бермудским Острвима било је јако развијено кријумчарење алкохолном. На свим острвима за-

брањена је употреба аутомобила и мотоцикла због ретких и уских путева. Али је зато бицикла веома много; готово се сви становници њима возе. На острвима се говори енглеским језиком.

Са Бермудима упостављене су редовне поморске пруге за Америку, Канаду и Велику Британију, постоји телефонска веза са Сједињеним Америчким Државама и Канадом, као и развијено ваздухопловних линија, кабл, радиотелеграф итд.

КАНАЛИ НА МАРСУ

Ново
приближе
испитују
астронома

жећи погодно место за опсерваторију, Луел је најзад успео да је оснује у Аризони. Године 1894, кад се Марс приближио Земљи, почео је са својим сарадницима да посматра ову планету. Отада па све до своје смрти, 1916 године, он је извршио више посматрања планете Марса него сви остали, а 1909 издао је збирку цртежа која је показивала да је Марс прекривен мрежом од преко 700 „канала“.

— Ово нам је потпун доказ — објавио је он — да је Марс настањен.

Безводне пустиње

Да би потврдио ово своје мишљење, Луел је објавио неколико књига у којима је изнео доста занимљиве доказе. По његовом мишљењу, Марс је планета која изумире, а некад је била жариште једне велике цивилизације. Данас ова планета губи постепено воду, која је неопходна за живот. Светлоцрвенкасте зоне на Марсовој површини уствари су пустиње у којима влада велика суша. Само на половима има још воде. Да би одржали плодност своје планете, Марсовци су изградили огромну мрежу канала, којима се вода из поларних крајева спроводи до настањених области. Да би покренули огромне количине воде на тако великим раздацима Марсовци су, по мишљењу Луела, изградили цинковске пумпе, које имају четири хиљаде пута већу снагу од Нијагариног водопада. Али, Луел додаје да су ови канали испунише узани да би се са Земље могли видети. Оно што ми видимо на Марсу као канале, каже он, то су појаси вегетације у пределима који се наводњавају.

Луелова теорија изазвала је велике дискусије у науци, које је и данас бесне.

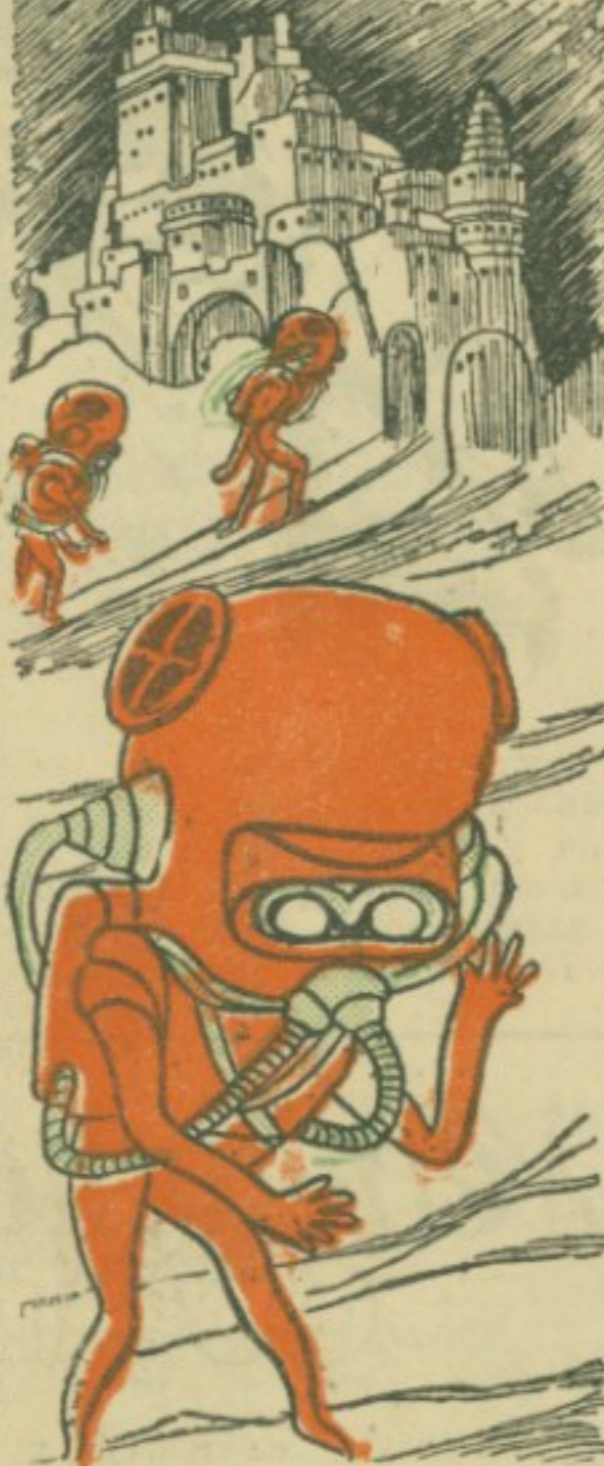
Међутим, данас се зна много више него што је Луел мо-

гао и да наслутити. Сочива модерних телескопа виде даље и боље него ранија. Захваљујући њима, откривена су три слоја облака у Марсовој атмосфери. Сазнање да постоји атмосфера око Марса — то је најновија и веома важна тековина науке. Анализирајући помоћу специјалних апарата зраке светлости који допиру са Марса, научници су утврдили да је количина кисеоника у његовој атмосфери готово једнака нули. Досад се утврдило само постојање угљендиоксида, а постојање азота и данас је само претпоставка. Сматра се да постоје и извесне количине водене паре у Марсовој атмосфери, која је иначе веома ретка.

Луел је наслућивао да су светлоружичасте површине на Марсу оголели предели покривени првенкастом прашином. У току последњих двадесет и пет година, неки научници доказали су ову Луелову претпоставку. Тако је француски астроном Бернар Лист открио да на Марсовој површини постоји слој вулканског пепела сличан оном на Месецу, а астрономи са опсерваторије Маунт Вилсон у Калифорнији да у пустињама на Марсу има кремена, који је главни састојак песка.

Сурова клима

Научници су утврдили да је клима на Марсу, ако је упоредимо с климом на Земљи, испунише суроза и да под таквим условима не би могао да се одржи живот. Средња температура на Марсу отприлике је 33 степена Целзијуса нижа је од наше. Исто тако, велике су и разлике у температури. Да би издржала климу на Марсу, људска бића морала би да буду на неки начин заштићена од те страховите хладноће. Даља истраживања дала су осnova да се унеколико прихвати Луелова мишљење да је Марс заиста сува планета.

И поред свих ових теорија и дискусија, којима се није далеко отишло, Марс и даље представља предмет огромне пажње становника Земље. И данас има научника који мисле да ако се утврди да на Марсу заиста постоје канали, онда је то сигуран знак постојања и живих бића на њему. Због свега овога Марс ће бити предмет посматрања астронома целог света 1956 године, то јест у време када ова планета буде у најповољнијем положају за посматрање. Поред осталих, на Марс ће бити уперен и цинковски телескоп Паломарске опсерваторије и тако ће се, вероватно једном за свагда, решити тајна постојања канала на Марсу.

Варко су ПОСТАЛА ИМЕНА?...

ГОЛФ

Спортска игра голф изгледа да је поникла и добила своје име у Холандији. Најстарија слика на којој је приказана ова игра налази се у једној старој холандској књизи која потиче из XVI века и данас се чува у Британском музеју. На слици су претстављена три играча, лопта и штапови којима се лопта утеривала у рупу ископану у земљи. Штапови су имали врх од челика или дрвета обложеног челиком. Игра голф добила је име по холандској речи колф, што значи машка, палица, буздован.

име Кошутњак. Ограда око Кошутњака уклоњена је 1905 године, а убрзо после тога нестало је срна и кошуца.

КАНАРСКА ОСТРВА

Канарска Острва, група острва вулканског порекла која се налазе на северо-западној обали Африке, нису добила своје име по птицама канаринкама, како се то обично мисли, већ по псима.

Још стари Римљани знали су за Канарска Острва, мада на њима нико од њих није био. За њих су дознали од Јубе, краља Мавританије, који је био на њима око 40 година пре наше ере. Јуба је, поред осталог, причао о великом броју паса који живе на тим острвима. Плиније Старији, који у својим списима помиње извештај краља Јубе, назива ова острва „Канариа“, што би се могло превести са „Псећа Острва“. Наиме, реч канис на латинском значи пас.

БЕРЛИН

По мишљењу неких научника, немачки град Берлин основали су Лужички Срби који су се на реци Шпреве бавили риболовом. Постоји чак претпоставка да је и име овога града словенског порекла и да се он некада звао Брљин. Према том тумачењу, Берлин је добио своје некадашње име због многих бара и језераца који су се налазили на месту где су Лужички Срби подigli своје насеље. По другом тумачењу, које многи примају као вероватније и тачније, име града постало је од старогерманске речи брил-мошута и словенског суфикса ин.

КОШУТЊАК

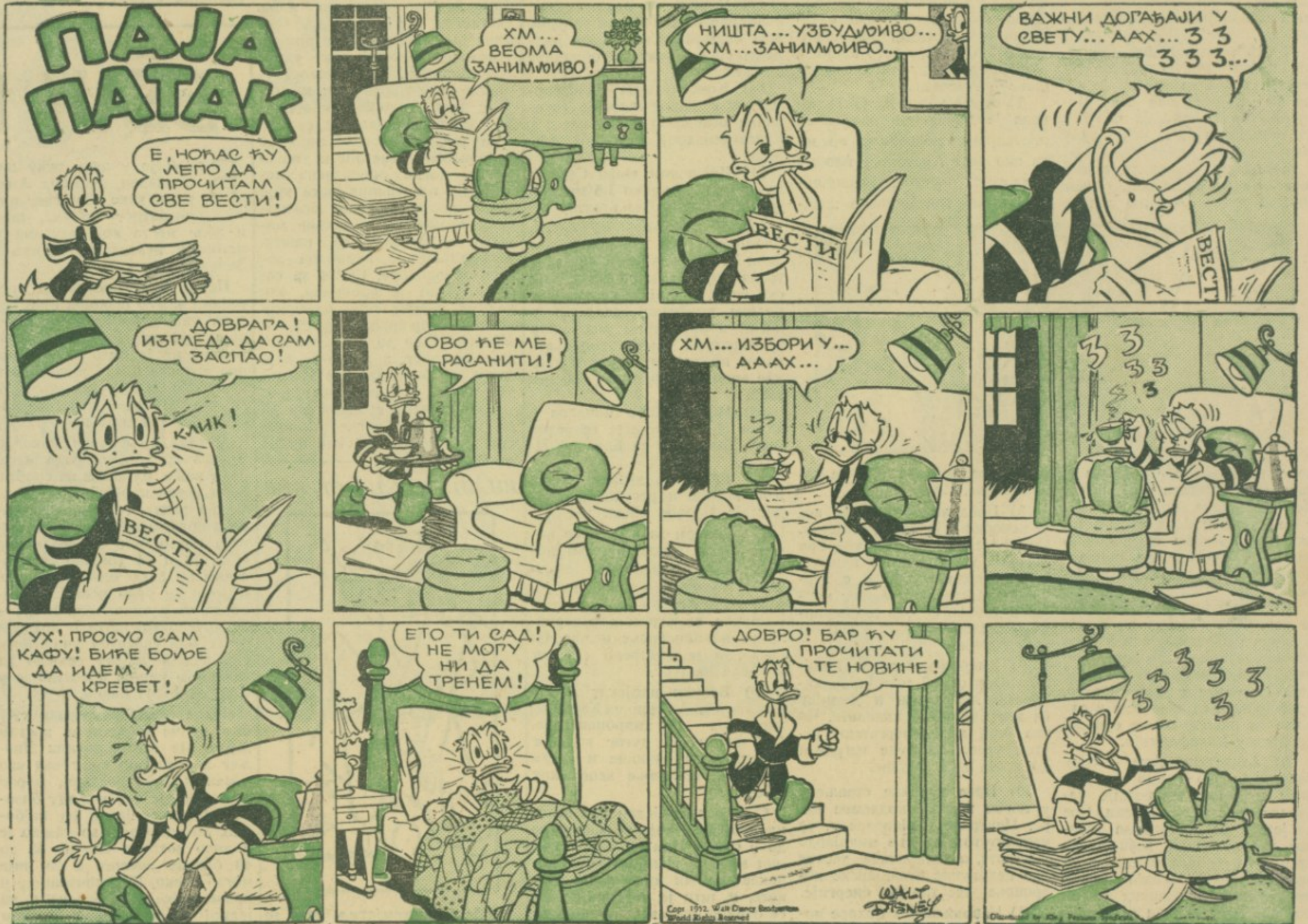
Шума која се протеже иза Топчидера била је око половине деветнаестог века ограђена високим прошћем, због тога што се у њој налазило одгајивалиште кошуца. Због великог броја кошуца, шума је добила

Шапарелијеви канали

Марс су посматрали многи научници, а један од њих је и италијански астроном Ђовани Шапарели. Година 1877 била је нарочито погодна за посматрање Марса, јер је он те године био најближи Земљи — удаљен од ње „свега“ 56 милиона километара — а и атмосферски услови били су добри. Те године Шапарели је посматрао Марс са опсерваторије у Милану и помоћу телескопа открио на њему неке појаве које су питање о постојању живота на другим планетама претвориле у научни проблем. Шапарели је, као и други пре њега, видео на Марсу светле мрље ружичасте и наранџасте боје, које су имале да претстављају континенте, и тамне мрље, плавичасте и зеленкасте боје, које одговарају, како се мислило, морима. Била су ту још и блештава, бела прострaнства, која су одговарала нашим половима. Осим тога, Шапарели је открио и танке brazде које су спајале светле и тамне пределе на Марсу. Те brazде он је назвао каналима.

— Правици ових канала, — говорио је Шапарели, — који имају потпуну геометриску тачност, нагоне нас на помисао да су остварени помоћу лењира и компаса. Неки научници поверовали су да су ти „канални“ дело бића која су обдарена разумом и ја се не усуђујем да оборим ову њихову претпоставку, јер она у себи не садржи ништа невероватно.

Шапарелијева открића пропала су се светом, па је за њих дознао и Американец Персивал Луел. Он се одмах решио да све своје имање и способности уложи у проучавање планета, а нарочито Марса. Пошто је обишао готово цео свт тра-

ЖИВОТ НА РАТНОМ БРОДУ У XVIII ВЕКУ

Ратни бродови у 18 веку били су на једра. Лепог изгледа, често укусно резбарених палуба, њих још и данас окружује неки романтичан ореол. Али, живот на њима није био нимало романтичан.

Због несавршене израде, сла на морска вода увек је покривала дно лађа, а у њој су се, поред разне друге прљавштине, распадали лешеве угинулих пацова. Смрад овакве воде и трулеж дасака са дна корита мешао се са задахом покварене хране, а највише с мирисом сумпора у примитивно справљеном пушчаном праху. Кад се томе дода и задах људских тела, јер тада на бродовима није било купатила, лако се може схватити зашто су капетани често палили тамјан у својим кабинама. Зато су кабине капетана и официра, који су припадали вишим друштвеним слојевима, грађене позади, на крми, да би се одвојиле од одељења у којима су становали прости морнари. Док су постеле официра биле чистије и уграђене, морнари су спавали у некој врсти љубашки. Те љубашке они су увече, пред спавања, вешали изнад својих топова.

Повлашћени и бесправни

На броду су, поред капетана, живели официри, академци и војници.

Капетан брода имао је највећу одговорност и највећу власт. Његов положај био је тежак, али и уносан, јер тада нису постојали благодетници и интенданци, већ је он сам расплаћивао новцем.

Поред официра, на броду су примани академици, дечаци са навршеном 11 годином. То су обично били синови официра.

Ови малишани, будући поморски официри, иако су били од мале користи, имали су неоправдане привилегије. Не само да су морнари све до официрског чина морали да их по-

здрављају, већ су они изводили морнаре на рапорт и ту-жакали их будућности, у већини случајева без разлога. Незрели, али амбициозни, они су по сваку цену хтели да покажу како нешто значе, па су пакостили свакоме ко је од њих имао нижи ранг. Капетани су, што је најгоре, сваку њихову оптужбу сматрали истинитом. Појединци су ишли толико далеко да су наређивали да морнари поздрављају не само академца, већ и његово одело ако би се случајно нашло окачено на зиду.

Бичевање

Најобичнија казна у то време било је бичевање. Осудити некога на 30, 100 или 300 батина била је најлакша ствар на броду. Највећа казна била је бичевање од стране морнара целокупне флоте. Тада би осуђеног преносили чамцем с једног брода на други, где би

та тукли све док не издахне. Такво је стање било у морнарици у време Наполеона и Нелсона. "Ваља да никад није толико бичевало као у доба Наполеонових ратова, —

каже један познавалац историје поморства. — У томе лежи узрок што је толико морнара дезертирало".

Зато што је живот на бродовима био такав, људи су се тешко одлучивали за морнарски позив. Поред нешто романтичара, у морнаре (иазувек капетана и официра) одлазили су обично пустолови и пробишети, који су бекством са копна хтели да се спасу судске казне. Међу њима је често било кесароша, убица и

алкохоличара. Кад би било потребно да се на једном ратном броду попуни број морнара, прибегавало се и насилном регрутовању. Ово се, у ствари, вршило отмицом мирних грађана, које би држали у бродском затвору под стражом све док брод не крене.

Болничари — "дангубе"

Но, и поред свих својих негативних особина, поморци су били добри и пожртвовани ратници. Поред физичког напора, они су улагали много труда да савладају вештину ондашње ратне тактике. Нарочито су енглески морнари важили као вешти ратници. Али, иако су били од велике користи отаџбини, према њима се, као што смо видели, није правично поступало, за шта, свакако, треба донекле тражити разлога и у њиховој личности и начину живота пре но што су дошли на брод.

Најтежи животни услови били су у време рата, а тада, у 18 веку, много се ратовало. Болничара тада није било, већ су ову дужност вршили такозване "дангубе", тј. морнари слабог здравља који нису били способни за борбу. Простор за болеснике и рањенике био је у неком буџаку који се ретко чистио, у коме су владали нечистоћа и тежак

задах. Кад се узме у обзир да је у овим просторијама било забрањено пушење и трошење алкохола, лако је закључити да су морнари тамо одлазили само у крајњој нужди.

У 18 веку медицина се мало поштовала. Газа, вата, стерилизовани инструменти и наркотична средства приликом операција нису постојали. Енглески адмиралите, на пример, сматрао је да не треба тропити новац ни на флазелске крпе ради испирања рана, па су у ту сврху употребљавани сунђери. Један сунђер служио је за више рањеника, тако да се често инфекција са једног преносила на другог човека, али због тога никоме ни на памет није падало да тај обичај измени.

Ампутација тестером

Ампутација ногу или руку вршила се тестером, која се претходно прокувавала у води, да би била топла, јер се веровало да врућа тестера не причињава толики бол као хладна. Да би рањеник мање трпео, давао му се рум у великој количини. Пошто га тако напиту, приступало се операцији.

Кад је такав био живот на ратним бродовима, лако се може замислити какав је тек био у тамницама, па зато није чудо што су људи, бојећи се да ће допасти тамнице, одлазили "добровољно" на бродове.

После дужег пловљења по морима или после бојева, морнари би добили плату и сишли с брода у какву луку да се мало провеселе. Али, ти ретки тренуци радости обично су се тужно завршавали. Морнари су листом пунили крчме и сумњиве локале, опијали се и тада би лако постали жртва каквог зеленаша или коцкара, или би се окрваљени враћали на брод, с ранама добијеним у каквој тучи.

Велика је разлика између живота данашњег морнара на ратном броду и оног какав је водио његов сабрај пре 150 година. Цивилизација је потпуно изменила не само бродове — уместо једрилица дошли су пароброди — већ и живот на њима.

Необична ИИ СВЕТЛОСТ

На Исланду се налазе у стенама лепа, провидни кристали минерала калцита. То што су ови кристали сасвим бистри није изгледало ништа необично, јер се калцит налази веома често, али, тада је утврђено да се светлост која једном прође кроз такав кристал не понаша као обична. Таква се светлост назива поларизованом.

Светлост се, као што је познато, може схватити као сноп ситних змијоликих таласа. Провидна тела, као што су стакло или целулоид, пропуштају те таласе непромењене, али то није случај са погодним исеченим исландским калцитом. Он делује слично као папент-брава и њен кључ: пропушта само светлосне таласе који трепере у једној одређеној равни, а све остале зауставља. Наше око не прави разлику између обичне и поларизоване светлости, али то је у стању још један кристал калцита: ако једном већ поларизовану светлост пропустимо кроз нови кристал, светлост ће проћи и кроз њега једино ако се ситне "кључаонице" у кристалу налазе у истом положају као у претходном. Ако други кристал окрећемо око осовине светлосног снопа, кроз њега ће пролазити све мање светлости, све док се "кључаонице" не поставе под правим углом на положај оних у првом кристалу. Сад светлост уопште неће пролазити; калцит је у томе положају непровидан за поларизовану светлост.

До шире практичне примене поларизоване светлости дошло је тек после проналаска вештачких пластичних маса које имају дејство слично исландском калциту. Од таквог материјала израђују се, на пример, двоструке провидне завесе за прозоре. Свака за себе потпуно је провидна, али кад се навуку обе одједном постају непровидне, јер су намештене тако да прва поларизује светлост, а друга је заустави, јер је поларизује у равни закренутој под правим углом.

Научници су предložили да се на аутомобилске фарове ставе такве једне полароидне

навлаке, док би се на стаклу испред шофера налазиле друге. На свим фаровима светлост би се поларизовала, рецимо, водоравно, док би у шоферском стаклу поларизација била усправна. На тај начин шоферу ноћу не би сметала светлост фарова аутомобила који му иде усусрет, док би сва друга светлост, која није поларизована, допирала несметано до његовог ока.

Поларизована светлост наша је примену и у фотографији. Познато је, наиме, да су светлосни зраци који су под извесним углом одбијени од неке равне површине, рецимо стакла, делимично или потпуно поларизовани. Та особина искористићена је за отклањање рефлекса са стаклених површина. Испред објектива фотоапарата стави се полароидна плочница и њеним обраћањем могу се угасити рефлекси који сметају (ово је могуће само код апарата са мутном плочом). Тако је омогућено фотографисање споља, кроз прозор, што обичним апаратом није могуће због огледања спољних предмета у стаклу.

Пројекти чије ће остварење изменити лице света

1) Најдужи друм на свету. Он се протеже од Берлинговог Мореуза до рта Хорна Његова дужина износи 24.862 км. Сад се гради последњих 867 километара у Средњој Америци.

2) Највећи водовод. Огромни "сифон" пречника дванаест метара треба да пребације воду из горњег тока реке Колумбије у Канади за потребе становништва Лос Анђелоса у Калифорнији.

3) Шест станица за наводњавање пребациваће сваког минута девет милиона литара

4) Крајем 1953 године биће завршена последња од тридесет брана које опасују 1.600 километара дуго језеро Тенеси и из својих огромних хидроцентрала снабдеваће електричном енергијом индустрију САД. Ово је у исто време и највећи пројекат за наводњавање у Америци.

5) Једна комисија ОУН почела је припремне радове за претварање мочварних предела око реке Амазоне у плодну земљу. На пространој површини од око три милиона квад-

ратних километара нићи ће нова насеља.

6) Прва хидроцентрала која искористиће плимну и осеку. Помоћу система брана код Сен Малоа угуђиваће се нараста морска вода у канале с турбинама. Остварењем овог пројекта добиће се око две милијарде киловат-часова електричне енергије.

7) Хидроцентралне на Рони: Женисија са 1,7 милијарду киловата, Монтрагон и Дузијер са две милијарде киловата. Чи тава овај хидроенергетски систем треба да буде изграђен до краја 1954 године.

8) Прве турбине стављене у погон помоћу подземне паре. Централне у Лардарелу, са капацитетом од две милијарде киловата, подмириће десетине целокупне италијанске потрошње електричне енергије.

9) Наводњавање Сахаре помоћу артезијских бунара. У ову

сврху искористиће се слатководно море које се налази испод пешчаног слоја пустиње.

10) У року од десет година створиће се 2.000 оаза са урмовим палмама. Свака оаза имаће двеста хектара обрадиве земље.

11) Конструкција трансформатора сунчане енергије (сунчаних огледала) у Сахари и у Екваторијалној Источној Африци.

12) Дренажом ушћа Сенегала добиће се преко 1,5 милион јутара плодног земљишта.

13) У Абиџану, на Обали Слонових Кости, у Африци, подићи ће се прва термална централа која ће користити морску воду. У њој ће се турбине ниског притиска стављати у погон коришћењем разлике у температури између топле воде на површини лагуна и хладне воде на дубини од 500 метара.

14) Исушивањем мочвара у делти Нила створиће се једна нова Холандија на Блиском Истоку.

15) Брана за дизање нивоа језера Танае и регулисање водостаја Плавог Нила.

16) Браном за подизање нивоа језера Викторија регулисаће се водостај Нила.

17) Подизањем бране на језеру Натуга, код Назарета, створиће се огроман резервоар за наводњавање целог Израела, а првенствено сунних предела на југу.

18) Велики пројекат "Сноу Маунтенс", северно од Канбера: изградња 16 хидроцентрала, 142 километра дугог воденог тунела кроз планине и седам брана за стварање вештачких језера.

Ово је само један део великих објеката који се данас граде у свету. Има их још, а сви они заједно учиниће да се донекле измени лице наше планете, и, што је најважније, да се олакша живот становништва тих предела.

воде преко једног превоја у двеста километара дуго канал Делта-Мендота, који се улива у рециду Сан Јоакино. На тај начин створиће се допунско извориште за претварање неплодног земљишта у родне крајеве.

4) Хуверова брана највеће је вештачко језеро на свету. Дужина његових обала износи 880 километара. Четрдесет процената воде из реке Колорадо, која се улива у ово језеро, пребациваће се каналима и служиће за наводњавање сунних предела у Калифорнији.

5) Атлантске луке у срцу Америке! Ово "чудо" омогућиће пројекат регулације канадске реке Сент Лоренс. Преко једног речног кањала дубоког десет метара, који ће се протезати од Монтреала до језера Онтарија, Чикаго и свих пет граничних великих језера постаће приступачни за океанске бродове.

ИНДИЈАНАЦ НА СТРАЖИ

Где је непријатељ кога је стражар открио?

БЕЛИ БИЗОН

Бизон је у неку руку национални симбол Америке, како због свог импозантног изгледа, тако и због места које заузима у историји некадашњег Дивљег Запада.

Некад је у америчким преријама живео огроман број бизона или, како их тамо називају, буфала. Не зна се тачно колико их је било у Америци пре доласка белих људи. Неки кажу око 30 милиона, док други сматрају да је тај број достигао и 125 милиона.

А тада су почели покољи. Бизона су убијали ради меса, ради коже, па чак и из спорта. Бели човек продирао је све даље на запад, градио железнице и потискивао бизона из његове постојбине. У годинама 1872, 73 и 74 убијано је просечно по 5.000 бизона дневно. Бизони су брзо нестајали, тако да се у америчком Конгресу почело говорити о потреби да се они спасу од уништења. Но, кад је најзад решено да се нешто учини, преостало је у САД само 541 бизон.

Ловце бизона сматрали су у оно време нарочитом врстом људи. Да би становник Дивљег Запада био поштован као човек и као грађанин, морао је да побие бар хиљаду бизона годишње. Један од најбољих ловаца Сам Кар убијао је и драо потпуно сам по 35 до 40 бизона дневно, а то није могао свако. Приређивање су и праве хајке на бизоне и на једној од њих ловаца Вилијам Коуди убио је 69 бизона у ро-

ку од осам часова. За тај подвиг добио је награду од 500 долара и стекао надимак Буфало Бил, под којим је и до данас остао познат.

Ипак, главни разлог за покољ бизона биле су њихове коже. Нарочито је била цељена кожа белог бизона, на кога се врло ретко напала. На пет милиона обичних бизона долазило је просечно по један бели. Није зато чудо што се

за такву кожу плаћало и по хиљаду долара, а за обичну само два долара. За Индијанце бели бизон значно је далеко више. Његова кожа претстављала је светињу и племе које је такву кожу поседовало сматрало се срећним. Вођени су и прави ратови међу племенима да би се ова кожа преотела.

Данас у Сједињеним Америчким Државама постоје само два бела бизона. Један од њих налази се у индијанском резервату у Монтани, а други у Зоолошком врту у Вашингтону. Оволики број белих бизона право је чудо, пошто у САД има данас свега 5.000 обичних. С обзиром на то да бели бизони дају обичне потомке, ко зна кад ће се опет појавити такви ретки примерци.

ЗМАЈ и НОЈАЈА

Устанак се све више распламсавао, а Чупић у њему развија своје велике војничке способности и истицао се личном храброшћу. У његовом крају готово није било боја у коме он није учествовао. Био је не само необично храбар, него и као старешина врло добар и правичан. Највише се истакао у славној бици на Мишару, Гонети Турке по разбојишту, он је код села Дренова, више Шапца, погубио и чувенога Мулу Сарајлију, за кога се говорило да и „цару уме судити“. Он је у бојевима и рађиван. Нарочито се прочуо у биткама на Главници преко Дрине, на Клењу и код Бајине Баште, где је прешао Дрину и изишао на

То је било у другој половини осамнаестог века, али се не зна тачно ни дан ни година, кад је Тада Добриловић кренуо из Пиве, у Херцеговини, и путујући данима, стазама и ботамама кроз врлетне крајеве, најзад се обрео у питомим пределима Мачве — у Црнобарском Салашу. Не зна се ни зашто је, онако одједном, оставио кућу и у њој своје синове. Ту тајно однео је са собом у гроб. Неколико година после његовог одласка помрли су му синови, па се његове три унуке са малим братом Стојаном крену своје деде; невоља их на то беше нагнала. Када су стигле у Црнобарски Салаш; Стојана су дале у школу код неког учитеља у селу, па је он тамо на учио да чита и пише.

Дани су одмичали и Стојан се развијао. Школу је већ био завршио кад је једнога дана у село дошао богат селак Страхња Чупић из Салаша Ноћајског. Чим је видео Стојана, онако здрава, наочита и крепка младића, а усто без мања, он је замолио Тоду да му га да да га усини. По договору са унукама, Тада пристаје, те тако Стојан оде у нови дом. По обичају који је тада владао, Страхња је Стојана провучао кроз своју ногавицу и на тај га начин усинио. Тиме је Стојан добио и ново презиме — Чупић. Поочим га је држао и волео као своје дете.

Убрзо је Стојан задобио све у кући својим радом и понашањем, па га поочим после неколико година ожени и новчано помогне да би могао трговати. Али, осим тога, како се прича, Стојан је био и батлија и ископао је некаке новце из земље: једне док је био код свога деде, друге не зна се кад, а треће једном приликом док је орао њиву заједно с Пером, синовцем свога поочима.

Једнога дана Стојан и Пера орали су њиву. Када се Пери придремало, он је отишао у хладовину да мало прилегне, а Стојан је наставио да оре. У једном тренутку наиђе на њуп дуката у земљи. Да би испробао искреност Перину, он просе неколко дуката по бразди, па кад је Пера устао Стојан га замоли да настави орање док и он мало проспава. Пера је одмах пристао и почео да оре, кад у бразди наиђе на дукате. Брао их је покупио, а Стојану ништа о њима није рекао.

Увече, док су вечерали, Стојан онако нехајно упита Перу: — Да л' нађе, богати, нешто приликом орања?

— Ништа, — одговори брзо Пера.

— Баш ништа?! — Зацело ништа! — Е, мој брате, виш како си лукав према мени. Приликом орања ја сам нашао њуп дуката и просуо сам неколико по бразди да те испробам. Да си био искрен, делно бих њуп с тобом, а овако нећу.

Ето, тако је записао хроничар овај детаљ из младости доцнијега Змаја од Ноћаја.

Судбоносна 1804 година, кад се Србија листом дигла против Турака, затекао је Стојана Чупића као на гласе трговца са стоком. Једнога дана он се затекао због посла у Ваљевској нахији и ту се нађе с Карађорђем. После састанка и разговора с њим, Чупић стана да окуља храбрије људе у своје крају и да затвара пут између Босне и Шапца. Сав предан устанку, он је убрзо Турцима почео да задаје такав страх да су га се бојали као живе ватре.

приликом са Чупићем сусрео у боју.

После несрећне битке на Равњу, 1813 године, Чупић је прешао у Срем, али се одатле убрзо вратио и криво се по мачванским луговима док није букнуо Други устанак, 1815 године. Међутим, неким кметовима у том крају није устанак нишао у рачун, па се договоре с Турцима да им издаду Чупића. То срамно дело успело им је и они су на превару одвели Чупића до заседе где су Турци били. Они га нападну, ухвати и одведу везиру Рушид-паши, који га пошаље у Зворник, где су га окована бацили у тамницу. Ту је тамонова месец дана, а затим су га гајтаном удавили.

У једном доцнијем боју, наиђе Димитрије Ногић, ранији хајдук, на Јована Лазина, једног од оних кметова издајника, који се налазио заједно с Турцима у шанцу на Дубљу. Чим га је видео, Ногић је на срнуо на њега јатаганом и почео да га сече.

— Забога, — узвикнуо је очајно Лазин, — ми смо Срби... — Гори сте ви од Турака, — одговори му бесно Ногић, — када им Чупића издадоште.

Чупић је иначе био висок, плећат човек, танак у појасу. Био је дугог, насмејаног и коштунџавог лица, имао је смеђе, велике бркове, а познат је био због своје речитости. Својим говорима нарочито се истицао на скупштинама у Београду, па је Карађорђе једном рекао: „Ко ми надговори Чупића и натпише Молера, даћу му што затражи“. Он је стално носио панцир и капу од чепанка, а увек је јахао добре коње. Иза себе оставио је две ћерке: Василију (мајку Николе Чупића) и Томанију, и сина Тому.

меддан бегу Зумбулићу. У свим тим бојевима задобио је велику славу. Он је био одличан командант и веома брз у доношењу одлука, па није чудно што се у песми опева као Змај од Ноћаја. То му и не није дао само његов народ, већ су и непријатељи о њему тако мислили. „То беше неки змај, а не човек“, причао је један Турчин који се једном

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Шта све људи скупљају

Људи не скупљају само старе поштанске марке, већ и многе друге, често и најнеобичније ствари. Тако, некад чувени филмски комичар Харолд Лојд има богат збирку оловака. Све су оне брижљиво сређене по врсти, дужини, тврдоћи итд. Има ту оловака које су припадале великим државницима, научницима и књижевницима. Лојд је нарочито поносан што поседује оловку којом је направљена скица Атлантске повеље.

Како се људи понекад случајно одлучују за скупљање једне врсте предмета, показује пример неког бостонског новинара. Једном приликом он је решио да доведе у ред свој стари писаћи сто. Фијоке су биле препуне писама и исечка из новина, а међу њима налазило се и мноштво притискивача за хартију, који су се ту годинама гомилали. Било их је свакојаких: од обичних, фабричких, до уметнички израбених. Отада је овај бостонски новинар почео да скупља притискиваче и убрзо је располагао богатом збирком.

Чудна је била пасија једног богатог Американца из Чикага. Он је скупљао ништа мање него — бродове. Кад је умро, његов „музеј“ распродат је на аукцији. У њему је било свих врста бродова — викторијанских парних лађа краја 19 века, моторних чамаца, бродова који су држали рекорде у брзини итд.

Бавећи се једним послом, човек заводи предмете с којима свакодневно долази у додир. Тако је неки П. Хигинс, председник једне од највећих компанија за производњу челика у САД, скупљао челичне производе из разних времена и из свих крајева света. У његовој колекцији може се наћи наћи чак и оружје из доба Александра Македонског, разни средњовековни предмети, справе за мучење из времена Инквизиције, прве алатке старих Германа итд.

Шта све људи не скупљају?!

ТАПИР

Ова чудновата животиња, наравно, не живи код нас, већ у мочварним и влажним шумама јужног и источног дела Јужне Америке. Може да буде дугачка до два метра, али је женка

увек већа од мужјака. Сураица јој је врло кратка. Плива и гњур се одлично. Може лако да преплива и најшире реке.

АСТРОНОМ БЕЗ ТЕЛЕСКОПА

Џон Куч Адамс био је потпуно сломљен. Није имао ни пребијене паре, а чистава његова имовина састојала се од изношеног, синвог одела које је имао на себи и дебелих свежњавих рукописа који је грчевито стезао под мишком.

Гледао је са очајањем како се све његове наде руше. Он није успео да убеди великог сер Џона Ерија, краљевског астронома.

Џон Адамс тужно се осмеђивао. Био је то мршав, тих човек, благих плавих очију. Ипак, он ће из ове собе изићи гордо и неће показати да је сломљен.

Извадио је из цела јевтину, дрвену кутију с бурмутом и пружио је краљевском астроному, чија је сребрна, богато украшена бурмутица лежала на столу.

— Можда ће вам, сер Џоне, бурмут помоћи и разбрстрити

вам главу, — рече с подружњом учтивошћу.

Сер Џон Ери, крупан, средовечан човек, скочи љутио.

— Ви сте потпуно немогући, господине Адамсе. С вама човек не може да разговара. Ја вам говорим на основу чињеница. А каквим чињеницама ви поткрепљујете своје твђење. Покушао сам да будем стрљив, али...

Џон Куч Адамс показа на свежањ рукописа који је држао под мишком. Његове очи изгубиле су уобичајену благодот и добиле неки оштар, љутит израз.

— Чињенице! Ове хартије су речит доказ. Доказ који ви, тврдоглави астрономи, одбијате да признате.

— Слушајте, пријатељу, — рече сер Џон блажим гласом. — Будите разумни. Како је Пастер успео да открије микробе? Помоћу микроскопа.

Помоћу чега је велики Њутн извршио анализу светлости? Помоћу спектра...

— Па? — упита Адамс подружљивим гласом.

— Како па? — прасну сер Џон. — Како сте ви могли да откријете нову планету без телескопа?

— Господине, — одврати Адамс. — Ја сам математичар,

говорио је сам себи већ по хиљади пут. Јер, по твђењу астронома, у кретању планете Урана око Сунца има неке необјашњене и необичне неправилности. Она се никад не креће онако како би требало. Он, Џон Адамс, знао је зашто је то тако. Нека непозната, далека планета одвлачи Уран са његове путање. Она је била узрок његовог неправилног кретања. А он је чак успео да израчуна где се налази та непозната планета.

Али, нико није хтео да га саслуша. Он је био млад и сиромашан. Ах, кад би само могао да купи телескоп...

Док је Адамсово велико дело, на коме би могли да му позавиде и највећи астрономи, било одбачено и презрено, те исте јесени 1846 године познати француски математичар Леверне пристао је, на наговарање неких научника, да покуша да реши тајну Урановог кретања. И, после дугог и упорног рада, дошао је до истог закључка као и Адамс: томе је узрок нека далека, неоткривена планета.

Леверне је био славан. Све што би он тврдио примало се с потпуним поверењем. Он је одмах писао берлинском астроному Галеу и замолио га да својим телескопом испита једну одређену област у васиони, и то тачно одређене ноћи. — Наћи ћете једну нову планету на том месту, — тврдио је Леверне, као што је то, само узалуд, тврдио и Адамс краљевском астроному.

Професор Гале није поверовао у ово твђење, али је ипак испунио жељу познатог математичара. Одређене ноћи сео је поред своје телескопа и — открио је осму планету сунчаног система, Нептун.

Џон Куч Адамс доживео је да му се за његов рад ода признање, мада је слава припала другоме. Постављен је прво за професора математике у колеџу Сент Ендруа, а касније му је додељена катедра астрономије на Универзитету у Кембриџу.

Сиромни, сиромашни математичар заиста је успео да без телескопа открије нову планету.

спречава улаз инсеката и чува видљивост. Дејство прскања се не уочава одмах, али после одређеног времена — од једног часа до два дана — јато је уништено. Такву једну борбу великих размера воде данас екипе Организације Уједињених нација у пространим деловима Африке, уз учешће читавих ескадрила авиона и добро организоване извештајне службе.

Научници често могу да предвиде најезду скакаваца, па чак и правац њеног кретања. Тако су они предвидели прошлогодишњу најезду која је захватила многе азиске и афричке земље. Скакавци су кренули са индских пиринчаних поља, прешли преко јужних делова азиског континента и своју сеобу завршили на житородним пољима и плантажама у долини Нила. И поред огромне међународне помоћи у авионици и средствима за запрашивање, крајеви преко којих су инсекти прешли претрпели су знатну штету. Велику сметњу у тој борби претстављала је заосталост становништва појединих области. На пример, у крајевима где скакавци служе као људска храна они нису могли бити уништани, јер би то изазвало масовна тровања међу становништвом.

И авиони учествују у борби

Данас човек не посматра беспомоћно најезду скакаваца као раније. Наука му је дала оружје за борбу против њих. Кад се приметни покрет ових инсеката, одмах ступају у дејство авиони снабдени jakim инсектицидним средствима. То су ДДТ, ДНОК и други, који су већ показали доста успеха.

Пилоти који воде борбу против скакаваца узлећу рано ујутру, чим се „непријатељ“ дигао са земље. Кад открије јато, пилот лети на истој висини с њим, врло често и кроз само јато, и уништава га средством за запрашивање. За ову борбу авиони су нарочито опремљени. Сви отвори обложени су густом жичаном мрежом, која

КРИМАТИ НЕПРИЈАТЕЉИ

Усева

Суша је велики непријатељ усева, али има још један, ништа мање опасан, који често учини да и за време најроднијих година људи не унесу ни зрна жита у своје амбаре. То је — скакавац.

Има земаља које овај инсект редовно обилази и пустоши. То су неки крајеви Грчке и Јужне Италије, затим Кина, Јапан и Персија, као и простране области у Африци, Аустралији и Северној и Јужној Америци. Страдају понекад од њега, само у много мањој мери, и неки наши крајеви.

Велике сеобе

Природњаци сматрају да постоје углавном две врсте скакаваца-штеточина. Једни имају стално боравиште са кога се не удаљују, а други су праве скитнице, које неки чудан инстинкт гони на дуга лутања. Кад јата ових скакаваца крену, тешко оним крајевима кроз које прођу! Они наступају у широком фронту, тако да облаци ових животињања закљоне

сунце. Њихово јато може да буде дуго три до пет, а широко један и по километар. Терано ветром, оно прелети 16 до 60 километара дневно, а кад падне ноћ спусти се на земљу. Тада настаје пустошење. Кад се јато ујутру дигне, оставља иза себе црну, голу земљу на којој нема ни трага од неког растиња.

Земља кроз коју је прошла најезда скакаваца изгледа као да је претрпела катастрофалан земљотрес, поплаву или тешку епидемију. После ње обично би настала глад и болештине, које би покосиле многе људске животе. Требало би неколико година да се земља опорави, а тада би опет наишли скакавци...

Утврђено је да се најезде ових крилатих разбојника понављају у готово правним размацима, обично сваке десете или једанаесте године. После сваког великог налета — из неких досад непознатих разлога — смањује се број ових инсеката. Они мењају чак и начин живота, отпањују се од

Отровне стреле

Није једном, још и данас, човека путника или истраживача изненадио звиждук отровне стреле у неком забаченом кутку земље; исто као и звер у томе крају. Али, отровне стреле биле су убојно оружје још у давним временима. За њих су знали и употребљавали су их: Гали, стари Шпанци пре него што су их покорили Римљани, Дачани, Скити, Парти и други народи Старога века. Стари грчки писци називали су отров за стреле токсикон, по речи токсон што значи лук, па се по томе и наука о отровима назвала токсикологија.

Стреле, копља, мачеве, шитове и друго оружје прошлости замениле су пушке, тенкови, топови, авиони и остало оружје данашњице. Стрелице чии су врхови премазани отровом употребљавају данас само примитивна племена у лову на дивљач, а и у борби против непријатеља. У Европи се нигде више не употребљавају такве стрелице, али има трагова да су се оне некад употребљавале. А још и данас понеки норвешки ловац на китове премазује врх харпуна отровом добијеним из угинулог бискајског кита, па њиме убија његове сроднике.

Отрови за стрелице су биљног и животињског порекла, а често су мешавина једног и другог. Они делују брзо и жестоко, а последње су им различите: једни изазивају грчеве као код тетануса, други проузрокују узетост, а трећи делују на срце. Познати су отрови из земаља Источне Азије, који имају сва та три својства. Тако отров назван тјетик делује као тетанус, а добија се из коре једног грма са Јаве; отров ипо добија се из млечног сока упас-дрвета и делује на срце. На острву Борнеу добија се отров дајаки из млечног сока дрвета које спада у породицу упас-дрвета. Њему се додаје отров из још две биљке, па он делује на срце, али изазива и грчеве као код тетануса. Нека племена у Непалу, Асаму и Бурми добијају отров од других биљака и његово је дејство тако јако да се њиме служе и у лову на слонове. Прича се да слон погођен стрелом премазаном тим отровом не може далеко побећи. Тај исти отров употребљавају и становници острва Јесо и Сахалина у лову на медведе.

Јужноамерички отров познат је под именом кураре. Њега је први донео у Европу француски научник Шарл Кондамен, око 1745 године, а прве вести о овом отрову дошле су у Европу Магеланови морепловци и енглески адмирал Валтер Реди, који је био у Јужној Америци 1595 године. Урођеници праве тај отров из корена неких биљака, а и из неких других њених делова. Научник Александар Хумболт, који је такође путовао тим крајевима, описује како се осећа човек који је рањен стрелицом чији је врх премазан отровом кураре. Он каже да рањеник најпре осећа главобољу и вртоглавицу, затим повраћа, осећа жеђ, утрнулост ране, малаксалост, узетост мишића, па иако је још при пуној свести он не може да покреће ниједан део тела.

Од афричких отрова за стреле, који су углавном жестоки, најпознатији је отров оуабао. Он делује на срце. Њиме се служе разна афричка племена, а нарочито она у Сомалији и Зулуланду. Урођеници добијају тај отров из коре и корена једне биљке. Племена у Западној Африци праве отров из семенки неких биљака, а племена која живе на обалама језера Њасе и реке Замбези употребљавају отров који називају комби. Мале количине тога отрова у стању су да изазову јаке тровање, а и смрт. Од дејства комби-отрова брзо угину нилски коњ и слон. У Сенегалу, Нубији, Уганди и Судану урођеници добијају отров из млечног сока неких биљака,

који делује с истом жестином и неколико година после прављења.

На Новим Хебридима, у Тихом Океану, урођеници трју стрелице на тај начин што им врхове забоду у човечји леш који се већ распада, а после га још накувае отровним соком неке биљке. Отровом лешине мажу стрелице и становници на Соломонским Острвима и Новој Гвинеји. Још Аристотел, грчки филозоф, каже да су Скити правили отров за стрелице из ме-

шавине трулих змија и труле људске крви.

Од отрова животињског порекла нарочито су познати они који се праве од отрова змија, затим од неких амфибија, риба, шкорпија, стонога итд. За Бушмане се прича да због тога лове змије отровнице. У лову на те змије они су срчани и необично вешти. Кад је нају на лежишту, опрезно јој се привуку, изненада јој стану на потиљак и снажно притисну на земљу. Потом јој муњевито

отсеку главу, истисну отровне жлезде и заједно са целом главом изгече и претворе у једну масу. Ту масу помешају са соком неке биљке, да би отров прионуо за стрелу. У тропској Америци за прављење отрова употребљавају кожна лучења неких жаба. Урођеници уловљену жабу натакну на штап и држе је над ватром, под чијим врелим утицајем почне да цури из кожных жлезда жућкаста течност, којом они после мажу врхове стрела. Количина отрова која се добије од једне жабе довољна је да се њиме премаже педесет стрела. Тај отров дуго задржава своје смртоносно дејство и њиме се може убити јелен и јагуар. Отрови се исто тако добијају од инсеката, а најпознатији су они који се добијају од неких мрва. Те отрове помиње и славни путник Стенли.

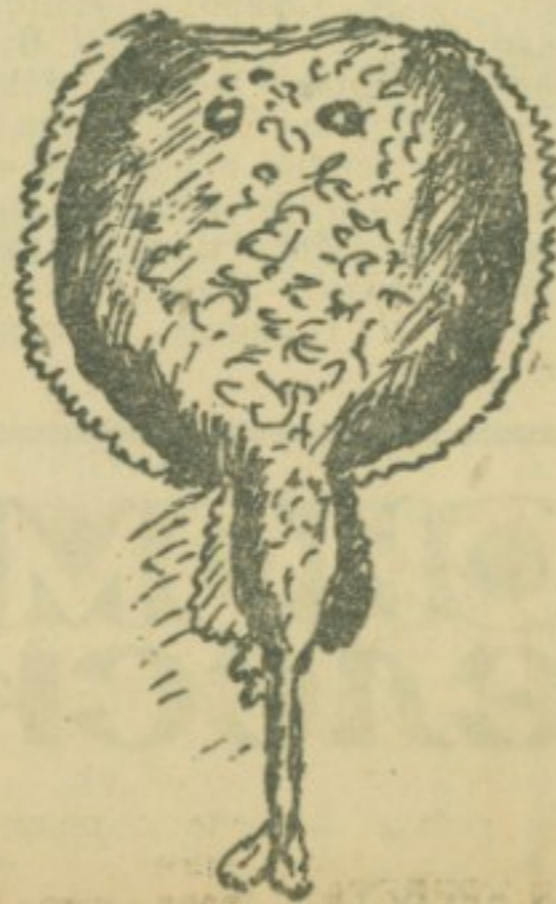
Отров за стрелице привукао је пажњу многих научника. Сада се тим питањем бави и модерна токсикологија и о тим отровима постоји читаво литература. Поједини од њих, разуме се препарирани, данас се корисно употребљавају за лечење неких болести.

РИБА КОЈА ПРОИЗВОДИ СТРУЈУ

Познато је да има риба које као неке живе електричне центре производе струју. Такве су електрична јегуља, електрични сом и риба дрхтуља.

Дрхтуља живи у Средоземном и Црвеном Мору, затим у Индиском и Атлантском Океану, а има је и у нашем Јадрану. Она може да буде дугачка један и по метар, широка око један метар, а тешка 25 до 30 килограма. У Јадрану обично достиже дужину од 60 до 70 сантиметара. Тело дрхтуље има облик круга и глатко је. Предњи део главе ове рибе не вири из трупа. Њена два електрична органа налазе се с обе стране шкрга.

Електрични уређаји дрхтуље повезани су са живчаним системом, тако да она може

да пушта струју према потреби, сад јачу сад слабију, некад за одбрану, а некад за омамљивање паена. Јачина струје коју производи дрхту-

ља приликом удара износи 70 до 80 волти. Горњи део тела набијен је позитивним, а доњи негативним електрицитетом. Ударац је јачи кад се дрхтуља ухвати обема рукама, тако да једна рука буде на горњој, а друга на доњој страни.

Дрхтуља обично пребива на дну мора, у трави, и даје утисак веома лење животиње. Њој уствари није ни потребно да јури за пленом, јер чим неки рак или риба приђу ближе, онда њена „централна“ почне да ради и дрхтуља напада жртву. Омамљена струјом, риба не може да побегне, па је дрхтуља лако ухвати. Дрхтуља рађа живе младунце, обично осам до десет. Они су у почетку дугуљаста, а доцније добијају округло облик.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

СТРЕЛАЦ — СЛИКАР

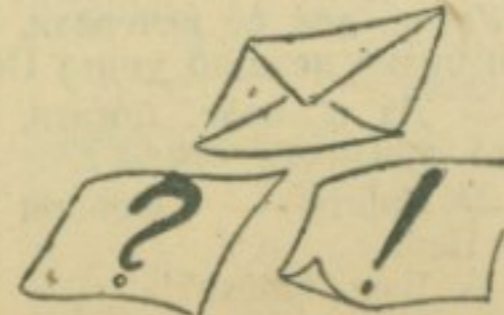

Адолф Топервени, из Тексаса, био је познат као необично добар стрелац. Он је био тако извезбан да је могао на платну, удаљеном неколико десетина метара, пушчаним меџима да „слика“ контуре разних животиња и предмета.

ОСТРИГЕ — ЛОВЦИ НА ПАЦОВЕ

На Острву Донегалу, у близини Ирске, водио се 1946 године прави рат између острига и пацова, у коме су пацови били потпуно потучени. На Донегалу је те године било веома много пацова, који су наносили огромне штете. Једном приликом, за време о-секе, читав војска тих штеточина упутила се на морску обалу да потражи себи храну. На каменитој обали наишли су на полуотворене остриге. Пацови су журнули и заували њушке у полуотворене шкољке. Међутим, како су остриге веома осетљиве и на најмањи додир, крила шкољки су се затворила, и заробила пацове. Остриге су их снажно држале све док нису наишла плима и потопила нападаче.

НАЈКРАЋЕ ПИСМО

Најкраће и, вероватно, најнеобичније писмо написао је француски књижевник Виктор Иго. Иго је предао неком издавачу рукопис свог познатог романа „Јадници“ и овај му је о-

бећао да ће га извести да ли ће роман штампати или не. Дани су пролазили, а издавач није ништа јављао. Тада му је Иго упутио писмо у коме се, на чистом комаду хартије, налазило само велики знак питања. Издавач је исто тако одговорно веома кратко: једним знаком чуђења.

ВИНОМ УГАСИЛИ ПОЖАР

У калифорниском граду Лос Гатосу избио је 1934 године велики пожар, који се ширио муњевитом брзином. Случајно се, баш у то време, десило квар у градском водоводу и ватрогасици нису имали чиме да угасе ватру. Они су се најзад сетили да се у близини налази велико сивадиште вина па су, уместо водом, пожар угасили вином.

ПЛИМА РАЗОРИЛА ГРАД

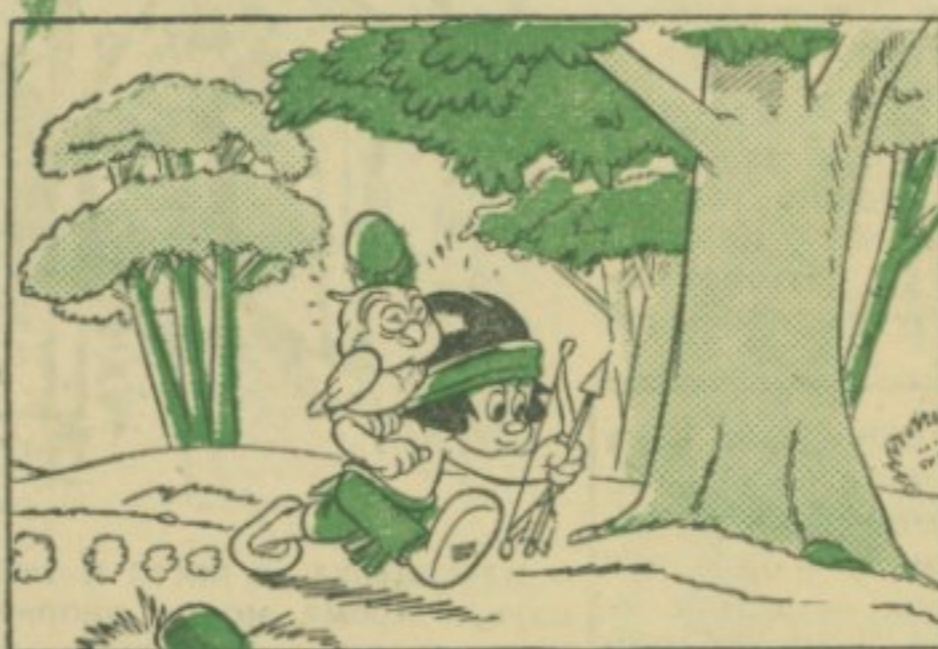
Првог новембра 1755 године догодила се највећа и најстрашнија плима у историји. Плима је тада разорила готово читав Лисабон, главни град Португалије, а њени таласи, који су рушили све пред собом, достизали су висину од преко двадесет метара.

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ И СУЈЕВЕРЈЕ

Код многих примитивних и заосталих народа, а и код неких појединаца у културним земаљама, постоји веровање да превртут сланик доноси несрећу. Да је присута со предзнак несреће веровали су у Средњем веку и најкултурнији људи, па чак, изгледа, и велики Леонардо да Винчи. Тако на његовој познатој слици „Тајна вечера“ насликан је Јуда, а на столу испред њега превртут сланик.

МАЛИ ХИЈАВАТА

WALT DISNEY

Дали знате?

Најновија ископавања у Палестини

РУЗМАРИН

Рузмарин је зимзелено ниско шибље које расте у области Средоземља. Листови су му кожасте, а налачије им је беличасте. Још у старо време од рузмарина су се плели венци којима су се китили људи приликом разних свечаности, а и данас се многи њиме ките. Али, рузмарин није служио само за украшавање. По народној веровању он јача памћење, а употребљава се и за разне чаролије. Неки, опет, пију вино у коме је био натопљен рузмарин.

да би излечили слабо срце. Но, поред ових надрилекарских употреба, рузмарин се користи нарочито због тога што је богат етерским уљем, које служи за пречишћавање маслиновог уља и шпиритуса, затим се употребљава у козметички и медицински, као мирођија итд. Он је салоникула биљка. Код нас се највише бере и скупа на острвима. Тако се пре рата могло да сакупи око 150 вагона сувог рузмариновог лишћа, које се јединим делом извозило, а остатак употребљавао за добијање уља. Од сто килограма сувог рузмариновог лишћа може да се добије отприлике 1,5 до 1,8 килограма уља.

КОЈА ЈЕ ОВО ЖИВОТИЊА?

Одмах да кажемо да ова чудновата животиња, чији вам цртеж дајемо данас, не живи у Европи.

Упознајући се са разним животињама које живе у разним крајевима света, треба да знате да ова животиња живи на високим планинама Тибета, и то често и на висинама од шест хиљада метара. Живи

у стадима. Напада и на човека и зато је лов на ову животињу врло опасан.

Ова животиња може и да се припитоми и онда се у Тибету држи као домаћа животиња. Употребљавају је за вучу и за јазање; млеко и месо употребљавају се за исхрану. Укритена са домаћим говецетом даје одличне расе.

Она може да буде дугачка око 3,50 метра, а висока скоро два метра. Тешка може да буде 650—720 килограма. Има дугу и густу длаку, која са стране тела допире готово до земље. Воја длаке пшоме животиње јако је разноврсна и разликује се по боји од длаке животиње која живи у дивљини.

Да ли можете да се сетите како се зове ова животиња? (мр)

ЛАВИЦА ОД 25 КИЛОГРАМА НОСИ ТЕРЕТ ОД ПРЕКО ПОЛА ТОНЕ

На последњем сајму у Франкфурту била је изложена једна лавица од алуминијума, тешка свега 25 килограма, која може да носи терет од 650 килограма. Она је подељена и за превоз путника. Затварајући томе што има херметички затворене орманчиће на прамцу и на крми, она практично не може да потоне. Ова лавица намењена је за излете на води.

ПРАКТИЧАН ЦЕПНИ ШАХ

Нов цепни шах, који је смештен у малој и елегантној кожној кутији, разликује се од ранијих по томе што је његова унутрашња страна — шаховска табла — намагнетисана. Шаховске фигуре, које су израђене у виду малих металних жетона, остају на оном пољу на које се ставе чак и у случају јачих потреса и удара. Овај шах нарочито је погодан за путовање.

Прошлост човечанства још није потпуно испитана и разјашњена. У својим недрима земља и данас крије многе тајне о животу старих, давно изумрлих народа.

Почетком овог века, један немачки археолог открио је у близини старог палестинског града Јерихона остатке неког насеља, али није имао материјалних средстава да ископавање настави. Дошао је Први светски рат и његов напад потпуно је заборављен. Тек ове године једна англо-америчка научна експедиција почела је да копа на том месту и већ првих дана дошла је до веома занимљивих открића. Утврђено је да се ту налазе остаци двеју вароши, које леже једна изнад друге. Рачуна се да је прва, доња, стара око 7000, а друга око 3.000 година.

Из првих налаза може се за-

кључити да су старију варош подигао људи који још нису знали за грнчарију. Они су се служили разним алатима од камена, па су чак и кували у каменним зделама. Куће су им биле саграђене од цигала сусушених на ваздуху, а читаво варош била је опасана каменним зидом. Досад нису пронађени никакви записи из којих би се могло нешто сазнати о језику, раси или религији њених становника.

Много просвећенији били су грађани друге вароши. У њиховим кућама археолози су нашли уметнички израђене предмете од глине и бронзе, дрвене столице и столове и многе друге ствари. Али, ни овде нису пронађени никакви записи. Иагда да је ова варош уништена огромним пожаром, јер су све досад откопане куће биле црне од дима.

НОВА МЕЂУПЛАНЕТАРНА РАКЕТА

Др Браун, који је за време рата учествовао у изради немачког тајног оружја V-2, а по завршетку рата продужио свој рад у Сједињеним Државама, израдио је пројекат једне ракетне ракете која ће бити тешка око седам хиљада тона. Та ракета треба да понесе човека на удаљеност од 1,720.000 километара од Земље. Уколико се овај план једног дана оствари, др Браун предвиђа изградњу и других међупланетарних ракета. Он мисли да ће се моћи на истим принципима конструисати и вештачки Земљин сателит, који би се кретао брзином од 25.000 километара на сат око наше планете. Овај сателит имао би облик појаса за спасавање и на њега би могле да пристају међупланетарне ракете.

Изградња једне овакве међупланетарне ракете стајала би око четири милијарде долара, а за изградњу било би потребно најмање десет година.

ЛИНИЈА КОЈА СПАСАВА ЖИВОТЕ

Средином америчких друмова протеже се стотинама и хиљадама километара јасно означена жута линија. Она се прекрива само у равнинама, где се пут надалеко види. Кад вози у једном правцу, ниједан аутомобилиста не сме да пре-

ђе ту линију, а кад хоће да промени правац онда може да је пређе само на месту где се она прекрива. Сматра се да је ова линија на друмовима већ досад спречила многе саобраћајне несреће.

ДЕЦА СА ЗЕЧЈОМ УСНОМ

Пластична хирургија отишла је још један корак напред. Досад су вршене операције над децом која су рођена са расеченом горњом усном, такозваном зечјом усном. Но, има деце која се рађају и са расеченим испецем, поред тога што имају и расечену усну. Данашња хирургија са успехом врши и ову операцију. Тако ће, по речима америчког лекара др Брансхорста, и деца рођена са овом маном моћи да говоре са осмехом на уснама и потпуно чистим гласом.

БОЛНИЦА БЕЗ КРЕВЕТА

Кад год се помене реч "болница", одмах се мисли на ред белих кревета, са ћебадима и јастуцима на њима. Исто тако, кад се говори о некој болници каже се да она има капацитет од толико и толико кревета.

Сада се, међутим, развија једна нова врста болнице — без кревета. Још 1946 године у Монтреалу, у Канади, покушало се са оваквим начином лечења болесника. Како су постигнути добри резултати, то је и у Сједињеним Држа-

вама основано неколико оваквих болница. Како оне могу да приме знатно већи број болесника, то су и много корисније. Овакве болнице раде од девет ујутру до пет по подне и примaju само болеснике којима није потребна даноноћна нега. Болесници станују код својих кућа и само преко дана долазе на лечење. Поред ових редовних болесника, болница прима и оне којима повремено треба указати помоћ.

ПОЧЕЛА ДА СЛИКА У 72 ГОДИНИ

Ана Мери Робертсон, удовица једног америчког фармера, почела је да се бави сликарством кад је већ имала 72 године. Она је преносила на платно сцене из живота на фарми, пејзаже и све оно што је годинама око себе гледала. Иако њене слике не прелазе оквире аматеризма, ипак их је недавно откупио Музеј модерне уметности у Вашингтону као „документ о савременој америчкој народној уметности“.

ГРАДОВИ КОЈИ ЛЕЖЕ НА ВЕЛИКИМ ВИСИНАМА

Има градова и насељених места која се налазе на великим висинама. У Европи је највише село Жиф, у Швајцарској, које лежи на висини од 2.133 метара, а у Африци место Анкобер — 2.500 метара. У Азији има доста места која леже на великој висини. Ласа, главни град Тибета, налази се на висини од 3.560 метара, а град Шигаце, такође у Тибету, на 3.620 метара. У Боливији град Ла Паз, који има око 300.000 становника, и место Уруро леже на висини од 3.700 метара.

У држави Перу град Сикунан изграђен је на висини од 3.532 метра, а Ороја на 3.625 метара. Али, од свих је највиши град Серо де Паско, подигнут на висини од 4350 метара, што је највећа висина сталног насеља у свету.

ДА ЛИ СЕ МОЖЕТЕ СЕТИТИ

Овде ћемо вам побројати не колико животиња, а ви нам после кажите које од њих имају рогове: камила, носорог, жирафа, зебра, нилски коњ, антилопа.

Ако се сами не можете сетити, дајемо вам одговор. (виоцидне и Јод -ооод 'ефедик :окез Л'рми еп -ооод вчиовиж хиво УО)

...на основу поузданих докумената утврђено је да је проналазак Америке стајао шпанску државу свега око пола милиона динара.

...макарони, италијански национално јело, није било познато у Италији све до тринаестог века. Макароны је у Италију донео Марко Поло са свога пута по Истоку.

...и Исланд има своју Помпеју. Наиме, на Исланду је пронађено око 30 годинама око себе гледала. Иако њене слике не прелазе оквире аматеризма, ипак их је недавно откупио Музеј модерне уметности у Вашингтону као „документ о савременој америчкој народној уметности“.

...дуња је пореклом из Азије, и то највероватније из Персије. Све до другог века пре наше ере дуња је расла као цвиља биљка.

...постоји више од 300 врста буљина.

...рачуна се да штега коју у току године нанесе један газран износи око 100 динара.

...римски амфитеатар могао је да прими 90.000 гледалаца.

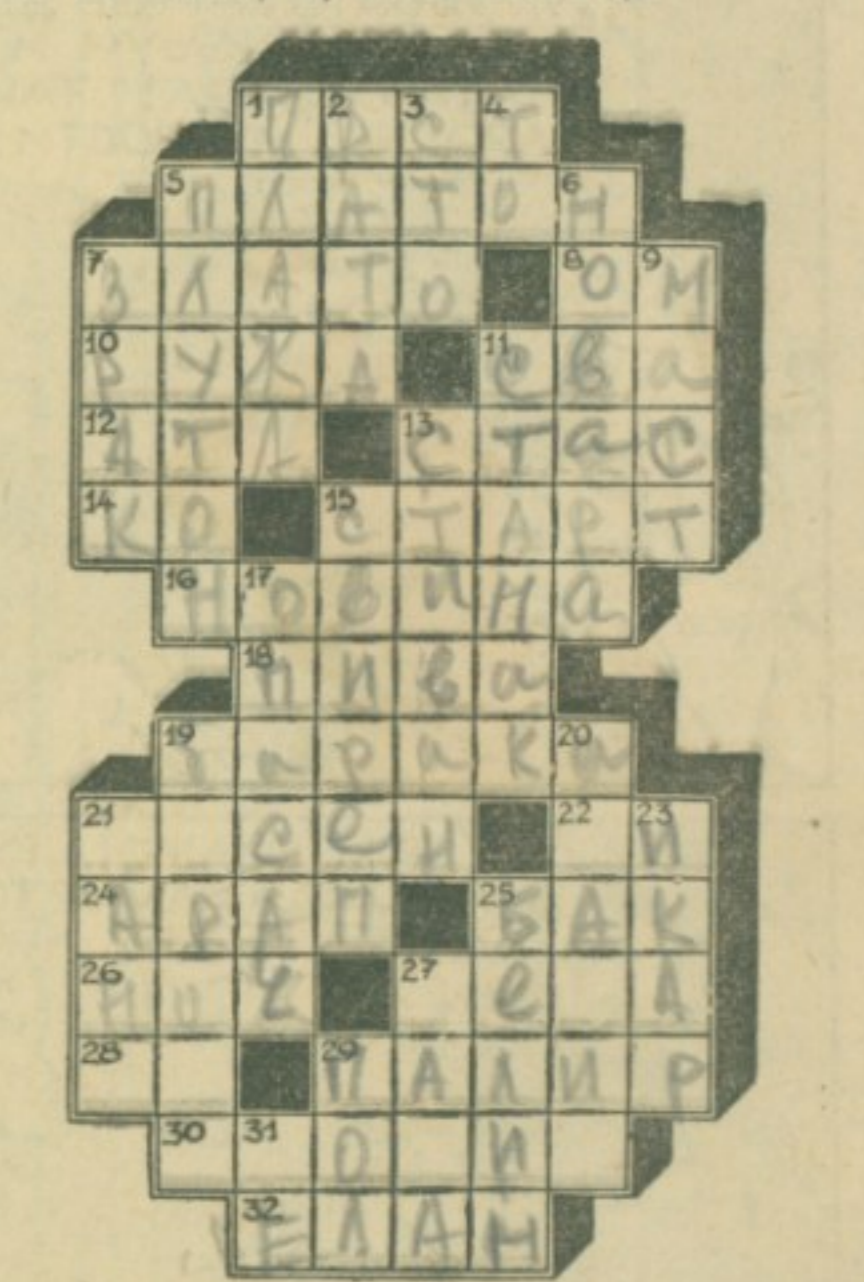
...сва већа полуострва на свету протежу се са севера на југ.

...слонови имају веома оштро чуло мириса. Млад слон и на великој даљини може по мирису да разликује белог човека од домороца.

ВОДОРВНО: 1) ДЕО ШАКЕ; 2) СТАРОГРЧКИ ФИЛОЗОФ (427—347); 3) ЈЕДАН ПЛЕМЕНИТИ МЕТАЛ; 4) ЈЕДИНИЦА ЗА МЕРЕЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОГ ОТПОРА; 5) ЖЕНСКО ИМЕ; 6) ЦЕЛОКУПНА; 7) ОТАЦ (СЛОВ.); 8) УРАСТ; 9) УПИТНА ЗАМЕНИЦА; 10) ПОЛАЗНА ТАЧКА ПРИ ТРАКАМА; 11) ВРСТА КИЊИЖЕНОГ ДЕЛА; 12) РЕКА КОЈА СА ТАРОМ ЧИНИ ДРИНУ; 13) КУЊА ОД ДАСАКА; 14) МЕСТО У МАКЕДОНИЈИ; 15) ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА; 16) АРАБЈАНИ; 17) ПРЕЗИМЕ АМЕРИЧКЕ КИЊИЖЕВИЦЕ (КНЕСКА ТРИЛОГИЈА); 18) ВРСТА ХЛАДНОГ ОРУЖЈА; 19) МАЊЕ НАСЕЉИНЕ; 20) СЛОВО ЛАТИНИЦЕ; 21) ГРАЂЕВИНСКИ НАДЗОРНИК; 22) ВРСТА КАУЧУКА У КОЈЕ ИМА ДОСТА СУМПОРА; 23) ПОЛЕТ.

Усправно: 1) купаониште; 2) део отпале; 3) тродифрени број; 4) показна заменица; 5) староримски бог подземља; 6) град у Италији; 7) ваздух; 8) врста маслине; 9) постојеће; 10) мушко име; 11) немилосрдан, суров; 12) део војничке опреме; 13) место у Црној Гори; 14) минерал који је пронађен на Авали; 15) део руке; 16) Дедолов син, прва жртва ваздухопловства; 17) играч „Партизана“; 18) река у Босни; 19) крајња тачка на Земљи; 20) слово латинице.

Усправно: 1) рало; 2) елан; 3) шило; 4) аниас; 5) мотор; 6) одаја; 7) кеп; 8) ада; 9) имела; 10) ритер; 11) уно; 12) Јод; 13) Талес; 14) осека; 15) кап; 16) ода; 17) Ирак; 18) мина; 19) увод; 20) Нама.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водорвно: 1) ре; 2) шала; 3) Милано; 4) колонада; 5) ето; 6) сал; 7) По; 8) мр; 9) ја; 10) Румија; 11) вето; 12) Толело; 13) ка; 14) ар; 15) со; 16) али; 17) мед; 18) перуника; 19) савана; 20) кома; 21) дп.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ДРВОСЕЧА

Неки старац у шетњи кроз шуму наиђе на дрвосечу који се баш спремао да једно стабло пресеће тестером на пет делова. Старац га упита колико му је времена потребно да један део стабла претестерише.

— Тачно један минут, — одговори му дрвосеча.

— Значи, за пет делова биће вам потребно пет минута. Баш жељим да се уверим, — рече старац и извади свој часовник. Међутим, дрвосеча је дрво пресекао на пет делова за ма-

потребно је да га пресеће на свега четири места.

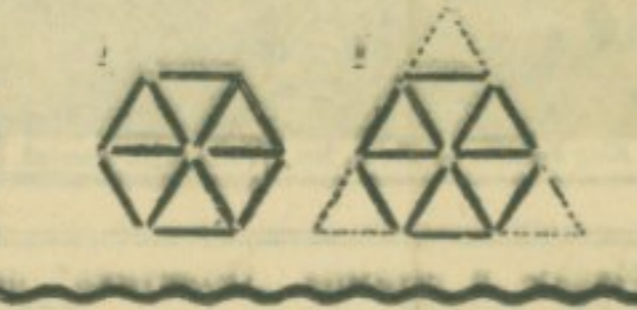
ДВАНАЕСТ ВЕТРЕЊАЧА

На нашој слици налази се дванаест ветрењача и свака се од њих по нечему разликује од осталих. Само су две потпуно једнаке. Које су те две ветрењаче?

ЗАБАВА СА ШИБИЦАМА

Можете ли овој слици додати шест шибница, тако да се добије девет троуглова? Покушајте, па ако не можете погледајте слику!

ПОРТРЕТ

Бројеве: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15 треба ставити изнад прих тачака које се налазе дуж страна оба ова квадрата и тако их распоредити да кад се саберу бројеви у једном или другом квадрату (све четири стране) дају збир 90.

За сваки случај рећи ћемо вам:

1) квадрат са овим бројевима: 12, 14, 0, 4, 13, 8, 5, 1, 15, 9, 2, 7.

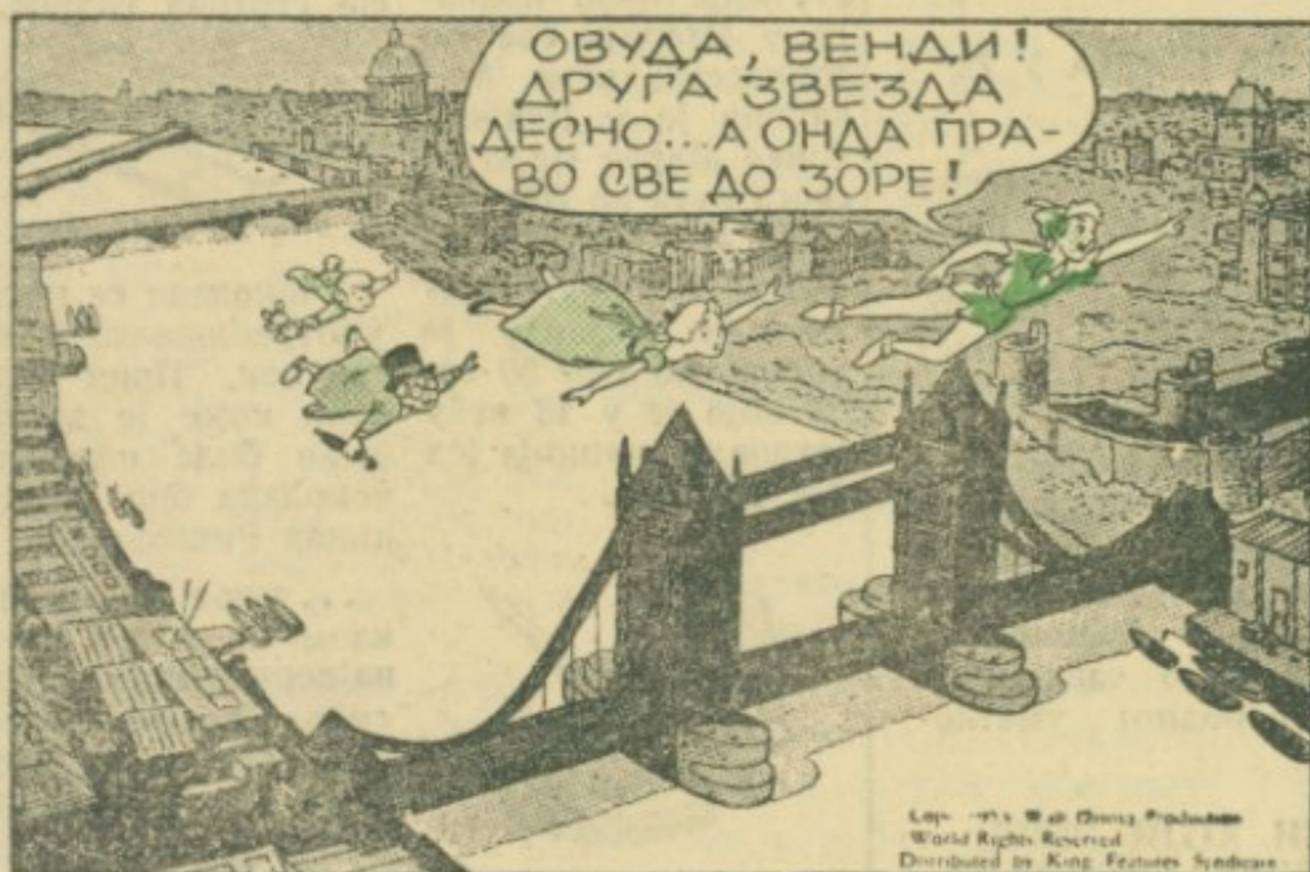
2) квадрат са овим бројевима: 6, 14, 7, 3, 2, 15, 10, 1, 8, 11, 13 и 0.

WALT DISNEY'S
Петар Пан

ПОШТО СУ НАУЧИЛИ ДА ЛЕТЕ ВЕНДИ, МАЈКЕЛ И ЏОН ПРХНУЛИ СУ КРОЗ ОТВОРЕН ПРОЗОР И УПУТИЛИ СЕ СА ПЕТРОМ ПАНОМ У ЗЕМЉУ НЕДОЂИЈУ

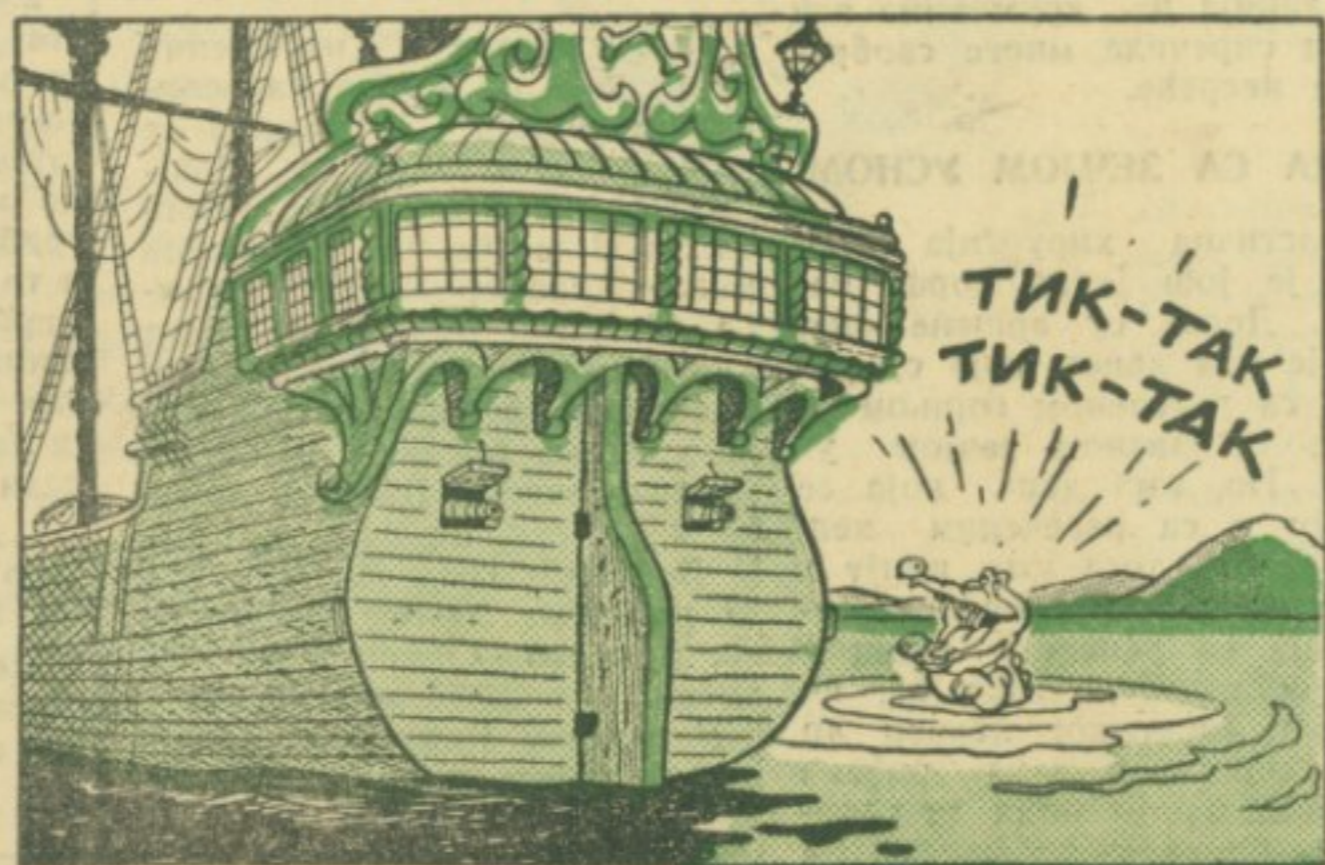

ЛЕТЕЛИ СУ СВЕ ВИШЕ И ВИШЕ... ПРОЛЕТЕЛИ СУ ИЗНАД ВЕЛИКОГ ЗВОНИКА И ЛОНДОНСКЕ КУЛЕ. КАД СУ ПРЕЛЕТЕЛИ ТЕМЗУ, ВИНУЛИ СУ СЕ У ОБЛАКЕ.

ТАКО СУ ЛЕТЕЛИ ПРЕМА ЧУДЕСНОЈ ЗЕМЉИ НЕДОЂИЈИ!

ДОК ПЕТАР ПАН, ЗВОНЧИЋ И ТРОЈЕ ДЕЦЕ ЛЕТЕ ПРЕМА ЗЕМЉИ НЕДОЂИЈИ, ХАЈДЕ ДА ПОЖУРИМО И ДА ПОГЛЕДАМО ШТА РАДИ КАПЕТАН КУКА, НАЈОДВРАТНИЈИ ГУСАР НА СВЕТУ.

ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЏОНИЈА, МОРНАРА ТОМА ТРАУТА И КИНЕЗА ШАНГ ЛИНА

КАД ЈЕ „МОРСКА ЛАСТА“ СПУСТИЛА СИДРО НА ОСТРВУ МАНЕЛДАУ, ГУВЕРНЕР ОСТРВА УХАПЕО ЈЕ ЦЕЛУ ПОСАДУ ПОД ОПТУЖБОМ ДА СУ ГУСАРИ... У ТАМНИЦИ, ТОМА, ЏОНИЈА И ШАНГ ЛИНА ПОСЕТИО ЈЕ ГУВЕРНЕРОВ ПРАВНИ САВЕТНИК

КАО ПРАВНИК, МОРАМ ДА ВАМ ОБЈАСНИМ ДА НА ОВОМ ОСТРВУ ПРАВДА МОЖЕ ДА СЕ „ПОДМАЖЕ“ ЗЛАТОМ! ПРЕМА ТОМЕ, БИЋЕ ПАМЕТНИЈЕ ДА КАЖЕТЕ ГДЕ ВАМ ЈЕ СКРИВЕНО ЗЛАТО, А ЈА ЋУ ВАМ ПОМОКИ ДА СЕ ИЗВУЧЕТЕ ОДАВДЕ ЧИТАВИ!

АЛИ, ОТКУД МОЖЕ ПРАВДА ДА НАС КРИВИ ЗА ОНО ШТО НИСМО УЧИНИЛИ? МИ НИТИ ИМАМО ЗЛАТА, НИТИ СМО УОПШТЕ ГУСАРИ!

